

1894 - 1979

I. Ki volt Nagy Nándor? Életrajzi adatok:

1894. máj. 2-án született Székesfehérváron. Édesapja vasutas, édesanyja háztartásbeli. Az öt elemi elvégzése után a nyolc gimnáziumi osztályt a székesfehérvári Ciszt. róm. kat. Főgimnáziumban végezte el 1905-1913 között. Az Országos Magyar Rajztanárképző Főiskola hallgatója 1913-1919-ig. Közben az első világháborúban a 17. honvéd^{gyalog}ezredben szolgál. Kar és tüdőlövést kapott, 1915 és 1917 között olasz hadifogoly. A hadifogságból fogolycserével szabadult, tartalékos főhadnagyként szerelték le. Több kitüntetést is kapott. (I. oszt. ezüst vitézségi érem, Károly csapatkereszt, sebesülési érem)

A főiskola befejezésével végzettsége: rajzszakos gimnáziumi tanár, a művészeti és mértani rajz tanára, festőművész, grafikus. 1920. jan. 1-től kezd tanítani a Ciszterci Rend budapesti Szent Imre Gimnáziumában, 1922-ben lett kinevezett tanár. Megnősült, egy lánya született. Az államosítás után is a gimnáziumban tanított. A rajz mellett olykor matematikát, ábrázoló geometriát és az utolsó években műszaki rajz elemeit. Nyugdíjba vonulása után is még óraadó tanár, gimnáziumunkban 49 éven keresztül tanított. 1979-ben, 85 éves korában halt meg.

II. Milyen tanár, milyen ember volt?

Fiatal éveitől kezdve a Szent Imre Gimnáziumban rajztanár. Heti 22 órában tanít, ezen kívül a szinpadai előadások diszleteit tervezi, készíti diákjaival. A cserkészcsapat zászlaját is ő tervezte. A diákok képeiből, szobraiból kézművészeti kiállításokat rendez. /pl. Az 1944. III. 19- ápr. 2-ig tartó önképzőköri kiállításon 17 tanuló 139 festményét, 27 szobrát és domborművét állította ki./ Ő a rajzszertár és a szinpad szertár őre is. A rajzszertárnak többek között komoly

népművészeti gyűjteménye is volt. A rajzterem előtt, két üvegezett tárolóban állandóan a tanulók szeme előtt volt a gyűjtemény. Az 1942-es évkönyv szerint: "A szinpad szertár gyarapodása: 3 háttér díszlet, oldalkulisszák és alkalmi kellékek. Anyagra kiadtunk 150 P-t. (papír, léc, enyv, festék, ecset, szög.) A szertár állománya az év végén 108 db, 324 722 P értékben"/Érdekességként jegyzem meg, hogy a szinpad abban az időben süllyeszthető volt!/"

Rajztanításának elveit "A korszerű rajzoktatás problémái" című tanulmányban írja le. A vizuális intelligenciának elemeit tanította a rajz tantárgyon keresztül. Egyik tanítványa, Szalatnyai József festőművész, így beszélt erről a Magyar Rádió "Középiskolás fokon" c. műsorban: (Elhangzott 1987.V.24-én) "Nem a rajz a fontos, hanem, amit látok, ahogyan látok, és annak összefüggéseit kell ismerni.... A látás törvényének ismerete, az kell, hogy az iskolában történjék. Ezt tanította Nagy Nándor."

Jó tanár volt. 1949-ben szakfelügyelőnek javasolták.

A javaslatból néhány mondat: "Igen képzett, szorgalmas és lelkiismeretes tanár, egyike a tanker. legjobb készültségű szaktanárainak. Gazdag tapasztalatokkal rendelkezik...

Tanulm. felügyelőnek, vezető tanárnak igen alkalmas." Az 50-es években is elismerték szaktudását, munkához való hozzáállását, lelkiismeretes, alapos munkáját. Néhány mondat az 1954-55-ös tanévi munkájának értékeléséből:

"Követelménye határozott. Az iskola matematikai tanárai közül az egyetlen, aki következetesen megkívánja a feladatok megoldási tervét a tanulóktól... Sokoldalú munkásságára jellemző, hogy teljesen egyedül a tanulók segítségével végezte az iskola dekorációs munkáját..." Igen sokat dolgozott, bár betegeskedett. Magával tudta ragadni a diákokat. Lelkesített, mert ő maga is lelkesen dolgozott. Jó osztályfőnök volt, törődött a rábizott gyerekekkel. Magas mércével mért. /Önmagával szemben is./ A lassúság, érdektelenség türelmetlenséget, indulatot váltott ki belőle. Erre egy történet egy régi "jóskás" osztályból, az 50-es évekből:

"Náci bácsi bárázoló geometria órán szemléltetően magyarázott,

bevetve mindkét kezét, arc- és szemjátékát, hangjának árnyalatait is. Magyarázat közben megszólította a helyén csendben ülő fiút: Érti ezt Perl? El tudja képzelni, hogy fest ez térben? Látja lelki szemei előtt?

Perl ártatlan arckifejezéssel, szinte panaszkodva válaszolt: Tanár úr kérem, nekem nincsenek lelki szemeim! Náci bácsiból kitört a hivatás szent hangja: Érzéketlen tuskó! Lelki vak! Ilyennek akarnak egy év múlva érettségi bizonyítványt adni! Perl kimagyarázkodott: Nem ők akarják, én szeretném".

Diákjai és kollégái is szerették. Nagy tudású, de szerény ember volt. Nem volt megalkuvó, elveit soha nem adta fel. Kikristályosodott személyisége, bölcsessége, tudása a fiatal kollégákat is vonzotta, tanultak tőle.

III. Milyen művész volt?

Művészetét a kiállítás kapcsán biztosan elemzik, méltatják a hozzáértők. Most csak egy-két adatot említek meg. Nemcsak tanár volt, hanem művész is. Szalatnyai Józsefet idézve:

"A 20-as években sokat járt Nagybányán, azt a tradíciót hozta, ami a magyar művészet bölcsőjéből való. A legjobb grafikusok egyike volt, helye van a magyar művészetben."

A tanítás mellett a Magyar Rajz Orsz. Egyesületének 1920-1944-ig tagja (egy időben titkára is volt), a Képirók Egyesületének tagja 1932-1944 között. "A korszerű rajz-oktatás problémái" címmel tanulmányt írt, mely az 1939/40-es gimnáziumi évkönyvben, majd 1942-ben a Rajzoktatás c. folyóiratban jelenik meg. Saját kiállításain vízfestményeiből ismételten vásárolt a Bp. Székesfővárosi Képtár. 1984-ben, már halála után a Bartók 32' Galériában "Nagy Nándor és tanítványai" c. képzőművészeti kiállítást rendezték meg tanítványai.

1987-ben a 75 éves gimnázium jubileumi rajzkiállításán is láthattunk grafikáiból, az évkönyvben is Nagy Nándor művei vannak.

IV. Befejezés

Ki volt Nagy Nándor? Jó művész, jó tanár, (mindezek mellett férj, édesapa majd nagyapa) úgy gondolom, olyan ember, akinek

sikerült teljes életet élni. Lehet, hogy nehéz elhinni,
de vannak ilyen emberek!

Nagy Nándorra sok tanítványa gondol hálával és szeretettel.
Ez a rövid ismertető azért íródott, hogy a mai "jóskások" is
megtudjanak róla valamit, megismerjék egy kicsit.

/Összeállította: Juhász Klára, egy "jóskás" öregdiák, akit
még tanított Nagy Nándor 1964/65-ben./